
SUNUŞ

SUNUŞ

Değerli meslektaşlarımız,

Geçtiğimiz iki yıl gerek Odamız ve meslek alanlarımız, gerekse ülkemiz açısından olağanüstü gelişmelerin yaşandığı bir dönem oldu.

Bu iki yıl içerisinde hepimizi derinden sarsan, Cumhuriyet tarihinin en büyük toplu işçi katliamı olarak tarihe geçen Soma katliamını yaşadık. EMO olarak yıllardır uyarmaktaydık, faciadan hemen sonra oradaydık, ülkemiz ve mesleğimiz adına sorumluluklarımızı yerine getirerek, yaşanan facianın tüm yasal ve siyasi sorumlularını net bir şekilde toplumun önünde görünür kılma görevimizi yerine getirdik.

Bir kere daha net bir şekilde ifade ediyoruz; Türkiye'nin mühendislik birikimi, bu madenlerin sağlıklı koşullarda üretim yapılmasını sağlayacak düzeydedir. Ancak temel sorunumuz; son 30 yıldır uygulanan ve AKP döneminde oldukça ağırlaşan neo-liberal ekonomik politikalarından kaynaklanmaktadır. Özelleştirme ve piyasalaştırma olarak ifade ettikleri ve uygulamada "taşeronlaştırma" ve "dayıbaşı" sistemine denk gelen bu dönüşüm, ülkemiz için ciddi bir yıkım haline gelmiştir. Kamu denetiminin de zayıflatılmasıyla, kar güdüsüyle, maliyeti çok düşük işçi sağlığı ve güvenliği yatırımlarının bile yapılmadığı bir dönemi ne yazık ki hep birlikte yaşıyoruz.

31 Mart 2015'te, tüm ülkeyi saatlerce enerjisiz bırakan büyük sistem çökmesini yaşadık ve ülke olarak, merkezi bir plan ile kamusal bir enerji politikasının ne kadar elzem olduğunu zor yoldan bir kere daha gördük. EMO olarak yine sorumluluğumuzu yerine getirdik ve yıllardır söyleye geldiğimiz politika hatalarını bir kere daha sorumlulara hatırlattık.

Dünyanın sayılı sistem çökmelerinden biri olan ve tüm ülkeyi 8 saat boyunca kesintisiz bırakan kesintinin teknik nedenlerinin altından da bu neo-liberal politikalar ile karşılaşmak açıkçası bizleri şaşırtmadı. Şurası net bir şekilde açığa çıktı ki, kesintinin temel nedeni; sistemin anlık yük ve üretimin dengelenmesine ilişkin temel teknik kriterin fiyat dengesiyle baskılanması olarak karşımıza çıkıyor. Enerji alanında 2001 yılında bu yana ağır biçimde sürdürülen piyasalaştırma faaliyetleri artık sistem bütünlüğü için ön şart niteliğinde olan iletim sisteminin dengelenmesi sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Peş peşe 2 genel seçimin olduğu 2015 yılında iktidar, üretimde kar ve zarar dengesi gözeterek, elektrik tarifelerine zam yapmaya gerek kalmayacak bir üretim yapısını işletmeye çalışmıştır. Bu yapının en belirgin özelliği; pahalı termik santrallerdeki üretim düşürülerek, ucuz hidrolik santrallerdeki üretimin yükseltilmesidir. Seçim öncesi dağıtım şirketlerinden gelen zam baskısı ile üretim maliyetlerini aşağıya çekebilmek için siyasal iktidar, teknik kriterler yerine ideolojik bir tercih yaparak, ülkenin doğusuna yoğunlaşmış hidrolik kaynaklara yüklenmiş ve büyük elektrik kesintisi yaşanmıştır. Ülkenin ağırlıklı olarak Doğu'sunda yer alan HES'lerdeki üretim, tüketimin yoğun olduğu Batı illerine taşınırken, iletim sisteminde yer alan bazı hatlar açmış, bu sorun termik santraller zamanında devreye sokulamaması ile bütünlüklü bir problem halini almıştır.

Hepimizin bildiği gibi, meslek odaları sık sık "siyaset yapmak" ile suçlanıyor. 31 Mart 2015 tarihinde yaşanan ve tüm ülkeyi 8 saat boyunca elektriksiz bırakan kesinti ile sağlıklı işletilemediği ortaya çıkan iletim şebekesinin yönetilmesi kuşkusuz bir mühendislik işidir. Anlık üretim ve yük dengesinin seçim öncesi oy kaybını önlemek adına zam yapmak zorunda

kalmamak istememesi nedeniyle bozulduğunu bir kez daha vurgulamak isteriz. Siyasi iktidarın mühendisliğe soyunması ile bu tablo oluşmuştur. Onların “siyasi” olarak nitelendirmesine karşı bizler, sadece teknik ve bilimsel kriterlerin meslek alanlarımıza hakim olması için yürüttüğümüz mücadeleyi sürdürmeye kararlıyız.

Kamunun inisiyatifiz bırakıldığı ve tüm inisiyatifin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK) eliyle piyasaya bırakıldığı bu yapı açıkça sürdürülebilir değildir. İsteyenin istediği yere, istediği zaman santral kurmasına hatta bu santralleri istediği zaman çalıştırmasına dayalı bu enerji “yönetimi” modeline, son yıllarda dağıtım bölgelerinin de özelleştirilmesiyle isteyen istediği kar oranını yakalamasına dönük elektrik tarifelerinin oluşturulması ve kayıp-kaçak hedeflerin şirketlerin talepleri doğrultusunda revize edilmesi de eklenmiştir. Kamu otoritesinin olmadığı ve sadece fiyat ve kar dengesi gözetilerek elektrik borsasında dengelenen bu modelin, arz güvenliğinin ilişkin etkilerini 31 Mart vakasıyla daha anlaşılır olmuştur.

Değerli meslektaşlarımız,

Bugün enerji alanı ne yazık ki, ciddi sorunların birikip kronikleştiği bir alan haline gelmiştir. Büyük oranda doğalgaza bağlı ve alım garantili anlaşmalarla ve özel sektörün ancak yüksek karlarının garanti altına alınması durumunda yatırım yaptığı gerçeği ile şekillenen alan, hem cari açığın en önemli kısmını oluşturmakta hem de gerek çok parçalı ve artık yönetilemez hale gelen yapısı gerekse sürekli artan enerji maliyetleriyle ekonomik ve sosyal olarak ülke insanı için ciddi maliyetleri beraberinde getirmektedir.

Burada yerli kaynaklar konusuna önemli bir parantez açılması gerekmektedir. Bir yandan Türkiye’de özellikle son 30 yılda, kamusal çıkarlar doğrultusunda enerji sektörü karar-destek sistemleri oluşturulmayarak, rant üzerine kurulu kısa vadeli enerji yatırımları desteklenerek, rüzgar, jeotermal, biyokütle ve güneş gibi yenilenebilir ve temiz enerji seçenekleri görmezden gelinmiştir. Rüzgar ve güneş santrallerinin yaygınlaştırılması yerli kaynakları kullanmak ve karbon emisyonunu düşürmek açısından gereklidir. Bu alanlarda kullanılan ekipmanların yerli üretimle sağlanması konusunda Ar-Ge ve mühendislik çalışmaları konularındaki desteklerin etkin olarak artırılması gereklidir.

Diğer yandan ise bu alanlarda yatırım niyeti olduğu durumlarda da merkezi plan ve kamusal bir anlayışla ele alınmayan bu planlar çevreye, bölgeye, eko-sisteme, tarım alanlarına etkilerine bakılmadan ve bölge halkının talep ve itirazları dikkate alınmadan uygulanmak istenmektedir.

Yine aynı şekilde dış bağımlılığı azaltma söylemleri ile, her türlü işçi sağlığı -iş güvenliği önlemlerinin ve mühendislik birikiminin hiçe sayıldığı, 19yydan kalma üretim modelleriyle kömür üretiminin zorlanması, Soma’da, Kozlu’da, Zonguldak’ta, Şırnak’ta ve en sonunda Karaman’da toplu işçi katliamlarının yaşanmasına neden olmuştur. Oysa madencilik sektöründe özellikle 1970lerden bu yana gerek havza madenciliğinde ve üretim teknolojilerinde gerekse zehirli, yanıcı, patlayıcı gazların erken uyarı, tespit, havalandırma ve otomasyon teknolojilerinde devrim niteliğinde gelişmeler olmuştur ve özel sektörün sermaye birikim/ kar hırsına ve siyasal iktidarların ihtiraslarına bırakılmadan işletilmesi mümkündür. Yine aynı şekilde, kömürün gazlaştırılması gibi biyokütle ve organik atıkların gazifikasyonu amacıyla da kullanılabilen teknolojiler termik santrallerin de daha verimli ve çevreye zararları minimize edilmiş bir şekilde işletilmesi amacıyla kullanılabilir. Yine aynı şekilde, kömürün gazlaştırılması gibi biyokütle ve organik atıkların gazifikasyonu amacıyla da kullanılabilen teknolojiler termik santrallerin de daha verimli ve çevreye zararları minimize edilmiş bir şekilde işletilmesi amacıyla kullanılabilir.

Dolayısıyla yerli bir enerji kaynağının değerlendirilmesi ile ilgili çalışmalar yapılırken, teorik

kapasite ve ekonomik olarak kullanılabilir kapasitenin yanında sosyal-toplumsal-çevresel-organizasyonel etkilerinin de hesaba katıldığı, “ekonomik ve sosyal olarak kullanılabilir kapasite” şeklinde adlandırabileceğimiz, daha derinlikli ve çok boyutlu bir değerlendirmenin yapılması gerekmektedir.

Değerli meslektaşlarımız,

Türkiye olarak bir yolun sonuna geldik. Sıcak para girişine bağlı, dışa bağımlı, inşaat sektörünü temel alan, kentsel ve doğal alanların yağmasına dayalı kısır bir üretim ve enerji, iletişim, sağlık gibi tüm temel altyapı alanlarının özelleştirilmesine dayalı bir ekonomi modeli, ülkeyi fakirleştirmiş, gelir dağılımında yarattığı korkunç adaletsizliklerle ülke insanını geleceksizleştirmiş ve madenlerde, yüksek yapılarda ve diğer tüm alanlarda büyük işçi katliamlarını tetiklemiş ve biraz önce de ifade ettiğim gibi elektrik enerjisi alanı başta olmak üzere, tüm temel altyapı alanlarını yönetilemez bir hale getirmiştir. Artık herkesin üzerinde hemfikir olduğu bu gerçeğin yerine rantta, çevrenin tahrip edilmesine ve betonlaşmaya dayalı geçici büyümenin tercih edilmesi meslek alanlarımızın karşı karşıya kaldığı en büyük sorundur. Bu model diğer yandan ülkemizdeki mühendisleri, “gelişmiş” tabir dilen ülkelerdeki, bir kısmı beyin göçüyle ülkemizden giden meslektaşlarımızın geliştirdiği ekipmanların kullanıcısı ve montajcısı haline de dönüştürmektedir.

Çevreye ve kentsel, tarihsel dokunun korunmasına saygılı, bilgi yoğun, teknoloji yoğun bir sanayileşme ve enerji politikalarının merkezi bir plan ve kamusal anlayışla yeniden ele alınması ülke için yaşamsal bir hale gelmiştir. Deyim yerindeyse bir paradigma değişikliğine ihtiyaç vardır. Meslek alanlarımızdan bir örnek vermek gerekirse sürekli artan enerji ihtiyacımızın gerekçelerini ve rasyonel olup olmadığını sorgulamadan bütünlüklü bir enerji politikası üretebilme şansımız yoktur. Nüfusu belli mega-şehir merkezlerinde toplayan çarpık şehirleşme politikaları, pek çok altyapı sorunlarının yanında üretimi-iletimi ve dağıtımıyla devasa enerji merkezlerine ihtiyaç yaratmaktadır. Aynı şekilde enerji politikaları konuşulurken, ülkenin sanayileşme politikalarından bağımsız olarak tek bir söz söylenemez bir hale gelmiştir. Emek yoğun-enerji yoğun bir üretim modeli içerisinde merkez ülkelerin terk ettikleri, demir çelik ve çimento gibi enerji canavarı endüstriler, istihdam yaratma ve sanayileşme adı altında ülkemizde yaygınlaşmaya devam etmektedir. Bilgi yoğun, yüksek katma değerli, çevre dostu, yerli üretim teknolojilerine dönük bir Ar-Ge ve sanayileşme politikasının, her yıl ortalama %8 oranında artan elektrik enerjisi alanındaki sürdürülemez gidişi çok geç olmadan geri çevirebilecek en önemli etken olacağı bilinmelidir.

Değerli meslektaşlarımız,

Özellikle son birkaç ay içerisinde, hepimizi kahreden ve umutsuzluğa sevk eden, ülkemizin kardeşçe bir arada yaşama ve toplumsal kardeşlik iklimini bir daha düzelmek üzere bozma riski taşıyan çatışmalı süreçleri yeniden yaşamaya başladık. Diğer yandan uygulanan yanlış ve tehlikeli dış politikaların sonucunda kökten-dinci, cihatçı çetelerin Türkiye içinde de mevzi kazandıklarını hep birlikte gördük. “Savaşa İnat, Barış Hemen Şimdi” demek üzere 10 Ekim’de Ankara’daydık, bombalandık, 102 arkadaşımızı sonsuzluğa uğurlarken sözümüz yine “halkların kardeşliği” ve “barış” oldu.

Bir kere daha net bir şekilde gördük ki, neo-liberal saldırıya karşı emeği ile geçinen, tüm

işçi sınıfı ve emekçi katmanların haklarını, doğayı, toplumu ve kamucu bir ekonomiyi savunan herkesin, dilleri, kültürleri, inançları yasaklanmış tüm toplumsal kesimlerin, Kürt sorununun demokratik barışçı çözümünü, halkların kardeşliğini ve bölgesel barışı savunanların, laikliği ve çağdaşlığı savunan, yaşam tarzına ve inanç özgürlüğüne müdahaleye karşı çıkan, bağımsızlık yanlısı tüm kesimleri birleştiren bir emek-barış-demokrasi cephesinin kurulması hava kadar, su kadar ihtiyaç haline gelmiştir.

Değerli meslektaşlarımız,

Bu dönem içerisinde kamu kurumlarıyla, üniversitelerle, sektör temsilcileri ile her zaman yan yana olduk, ortak etkinliklerde ülkemizin mühendislik birikimlerine katkı koymaya çalıştık. Elektrik Tesisatı Ulusal Kongresi'ni, Asansör ve Rüzgar Sempozyumlarını, Ege Bölgesi Enerji Forumu'nu, uluslararası camiada da büyük yankı uyandıran çok özel bir etkinlik olan Tesla Sempozyumu'nu Şube olarak gerçekleştirdik; meslek alanlarımızda bilimsel ve teknolojik yeniliklerden meslektaşlarımızı haberdar etmek ve bilgi paylaşımı amacıyla eğitimler, seminerler düzenledik.

Özellikle son dönemde TMMOB Yasası'nın değiştirilmesine yönelik girişimler de dahil olmak üzere meslek odalarına dönük bir dizi baskı ve sindirme uygulamasıyla karşı karşıya kaldık. Odalarımızın ve meslektaşlarımızın yetkilerinin budanmasına yönelik bu girişimler ile "siyasilerin mühendisliğe soyunması" olarak nitelendirebileceğimiz faaliyetlere hız kazandırılmasının hedeflendiği açıktır. Sonuçları çeşitli felaketlerle karşımıza çıkan "mühendisliğin geriletilmesi"ne karşı önümüzdeki dönemde de bilimsel etkinliklerle direnişimizi sürdürme kararlıyız.

Özetle, mesleğimiz, üyemiz, meslektaşlarımız, ülkemiz ve halkımız için iki yıl boyunca elimizden geldiğince, gücümüz ve yeteneklerimiz ölçüsünde çaba gösterdik.

Saygılarımızla,

EMO İzmir Şubesi 30.Dönem Yönetim Kurulu